

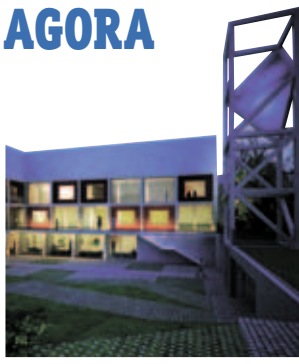
SZEGEDI KISTÉRSÉGI HÍREK

MEGJELENIK A SZEGED ÉS TÉRSÉGE TERÜLTFEJLESZTÉSI ÖNKORMÁNYZATI TÁRSULÁS TELEPÜLÉSEIN

ALGYÓ • BORDÁNY • DESZK • DÓC • DOMASZÉK • FORRÁSKÚT • KÜBEKHÁZA • RÖSZKE
SÁNDORFALVA • SZATYMAZ • SZEGED • TISZASZIGET • ÚJSZENTIVÁN • ÜLLÉS • ZSOMBÓ

LERAKTÁK AZ AGORA ALAPKÖVÉT

Közel 2 milliárd forintból épül fel Szeged legújabb látványosság, a 4 szintes, új kulturális, oktatási és innovációs központ.

GYARAPODÓ VADASPARK

Hamarosan elkészül a Szegedi Vadaspark új látványosság a Pingvin-ház. Az új létesítménybe 14 pápaszemes pingvin érkezik majd.

KORSZERŰ FOGYATÉKOS ELLÁTÁS A KISTÉRSÉGBEN

Több mint 100 millió forintból korszerűsítették a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Egyesített Szociális Intézmény megyeszékhelyi, Kálvária téri épületét.

Fejlesztések Szegeden

2. oldal

Fejlesztések Szegeden

4. oldal

Fejlesztések a Kistérségben

5. oldal

Fejlesztések a Kistérségben

ALGYÓ SZUPERISKOLÁJA: VÉGRE EGYÜTT VAGYUNK!

AZ ÚJ, 1,7 MILLIÁRD FORINTBÓL ÉPÜLT INTÉZMÉNYBEN MINDEN HARMÓNIABAN VAN EGYMÁSSAL: A FÉNYEK, A SZÍNEK, A BÚTOROK

Végre együtt vagyunk! – ez tartják az egyik legfontosabb dolognak az új algyói iskolában. Az 1,7 milliárd forintból épült szupersulinak közel a távol nincs párja. Lelkendezve beszél az intézményről tanár, diák, szülő és polgármester egyaránt. Iván Zsuzsanna igazgató szerint az új iskola a társadalmi kapcsolatokat és kapcsolódási pontokat erősíti Algyón.

Amióta itt tanítok, 1989 óta mindig az udvaron voltak a tanévnyitók és tanévzárók, s mindig azon imádkoztunk, hogy jó idő legyen, ne essen az eső. Most először zárt térben, az új iskola közel 500 négyzetméteres aulájában volt a tanévnyitó. Amikor ott állt 310 gyermek, 31 tanár és a szülők, érezni lehetett a meghatottságot a levegőben, kollégáim között is voltak, akik megkönnyezték a pillanatot. Sugározták a szemek a „végre együtt vagyunk!” érzést. Ezt eddig nem élhettük meg, mert négy különböző épületben tanulhattak a diákok – idézte fel az augusztus 31-i tanévnyitó hangulatát Iván Zsuzsanna, aki 1995 óta igazgatja az algyói általános iskolát, amely az ideai tanévtől Fehér Ignác nevét viseli, aki Algyó első iskolaigazgatója volt. Egy szobor is felidéz a névadó emlékét – az iskola bejárata előtt ugyanis egy fából faragott alkotás látható, amelyen Fehér Ignác két kisiskolásnak olvas fel a könyvből. A bejárat közelében, a falon egy másik műalkotás is látható: bronzból készült tudós bagoly állodgal, figyel három könyvön. Az épületben rögtön a hatalmas terek és a világlágosság

tűnik szembe. Az óriási ablakokon és a tetőn elhelyezett úgynevezett sajtulakokon ömlik be a természetes fény. Mondta is az egyik kicsi elsős, hogy ő azt szereti az iskolában, hogy az épületből látni lehet az eget. A sajtulak „megfestik” a fényt, amely olyan színű, mint a falak: a szaktantermi rész piros, a felsős osztálytermeknél halványzöld, az alsós osztálytermeknél pedig sárga. Algyó új szuperiskolájában minden harmóniában van egymással: a fények, a színek, a bútorok. Az intézmény már évekket ezelőtt elnyerte az ökoiskola címet, s referencia-intézményként működik, ahová az ország minden részéből érkeznek vendégek tanulni. Az igazgató elmondta, termálenergiával fűtenek, mozgásérzékelés a világítás a vizesblokkokban, tervezik egy bio- és gyógynövénykert kialakítását, amelyhez már felajánlta a segítségét a helyi Ezerjófű Egyesület. – Erről van szó – magyarázta Iván Zsuzsanna – az új iskolával erősödni kezdtek a társadalmi kapcsolatokat és kapcsolódási pontok. A szülők még soha nem voltak olyan aktívak, mint most. Külön-

böző programötletekkel jönnek, hogy mit kellene szervezni, rendezni, felajánljk segítségüket a dekorálásban, az idősebb generációt, főként a nagymamákat a tankönyv izgatja, szívesen segítenének, tüsténkednének ott. Ami valóban rendkívüli. Ezt mondja Csauth Zsuzsanna biológia-technika szakos tanár is, aki nem győzi dicsérni az iskola és a tankönyv felszereltségét. Nevetve mondja, olyan elektromos tűzhelyük van, amelynek a kezelését még neki is tanulnia kell. Elmondása szerint a szegedi egyetemről járnak ki hallgatók tanítási gyakorlatra, s jöhetnek már ők is sok helyen jártak, az új iskola látván nekik is leesett az álluk. Ficsorné Réti Emese angol-magyar szakos tanár elmondta, hogy a nyelvi laborban a legkorszerűbb szoftverek segítik a

Fejlesztések Szegeden

SZEGEDI BERUHÁZÁSKÖRKÉP

MEGSZÉPÜL A KLINIKAI KÖZPONT KÖRNYÉKE, A DUGONICS TÉR; ÉPÜL AZ AGÓRA, SZÉLESÍTIK A VÁSÁRHELYI PÁL UTCÁT

A belváros rehabilitáció újabb ütemében elvégezték a közmű-rekonstrukciós munkálatokat a Déli Klinikai Központnál, jelenleg útépitésen dolgoznak. A folytatásként jövőre elkezdődhet a Dugonics tér felújítása. 2012 szeptemberre elkészülhet az Agóra, idén novemberre pedig a Vásárhelyi Pál utca első szakaszán már kétszer két sávon autózhatunk.

A szegedi elektromos tömegközlekedést érintő beruházások mellett jelenleg a legnagyobb városi projektek a városközpont funkcióbővítő fejlesztéséhez kapcsolódnak. A belváros rehabilitáció első akciótervének keretében megújult a Reök-palota előtt tér és a Kölcsey utca, új külsőt kapott a Gutenberg utca valamint új piacsnak épült a Mars téren és felújítást végeztek környékén.

Már a tavalyi évben elkezdődött a belváros rehabilitáció második üteme, az úgynevezett Déli Klinikai Központ közmű- és közterület-rekonstrukciója.

2010 májusa és októberé között bruttó 540 millió forintból – melyből 360 millió volt a támogatási összeg – elvégezték a Semmelweis utcában, a Bánomkert soron és a klinika belső területeit érintően a majdani új klinikai szárny és az

Dorina. Elmondta, hogy nekik legjobban a szaktantermek tetszenek, amelyekből összesen hét van. Mindegyikhez legalább akkora szertár tartozik, mint a szaktanterem. Nagyon jó a hatalmas tornacsarnok is a 300 fős lelátójával és a modern ebédlő! Korábban csak harmincan, ma már százán is le tudnak egyszerűen ülni ebédelni! Nem véletlen – tudtuk meg az igazgatótól –, hogy a tavalyi év végi 180 gyermek helyett ma már 240 napközis van az iskolában. A hetedikes lányoknak az is nagyon tetszik, hogy mindenkinek külön zárható szekrénye van. Ja, és a könyvtár – teszik hozzá –, amelynek van szabadtéri része, ahová ki lehet ülni és ki lehet vinni a könyvet olvasgatni. A direktor nagyon örül annak, hogy a Borbála fürdőtől két percre vannak, mert korábban az úszásoktatásra járóknak egy tanórányi időt kellett adni a sétára. Ez így praktikus – mondja –, itt van a fürdő, itt vannak a sportpályák. Jobb nem is lehetne!

HERCZEG JÓZSEF: KITŰNŐRE VIZSGÁZOTT AZ ÉPÜLET!

Herczeg József polgármester Algyó történetének eddigi legnagyobb beruházásaként értékelte az új iskola építését. A település első embere lapunknak elmondta: mint az iskola fenntartói kevés problémával találkoztak, jól beüzemelték a nyíló-záró alkatrészeket. Kitűnőre vizsgázott az épület! Elmondása szerint idén csak és kizárólag Algyón adtak át új iskolát az országban, sehol máshol. Hangsúlyozta: most parkosítanak az épület bejárata előtti téren, hogy még szebb és még komfortosabb legyen a környezet.

Fejlesztések Szegeden

SZEGEDI BERUHÁZÁSKÖRKÉP

Vásárhelyi Pál utca

Vásárhelyi Pál utca

Folytatás az 1. oldalról László. A jelenleg is zajló munkálatok során az utcában új járdaburkolatot építünk, megújul a közvilágítás, utcabútorokat helyezünk ki és kertészeti munkákat fogunk elvégezni. A beruházás összköltsége 324 millió forint.

A beruházás idén decemberben fejeződik be. Az építkezést követően a forgalmi rend lényegesen nem változik, a Semmelweis utca és a Bánomkert sor szakaszonként lesz egyirányú. A Tisza Lajos körút – Markovits utca, Liliom utca – Markovits utca és Liliom utca – Bokor utca irányok lesznek egyirányúak. A Bokor és az Oldal utca között megmarad a két irány. A parkolóhelyek száma csökkeni fog illetve átrendeződik.

A két felsorolt beruházást követően jövő év tavaszán kezdődik a belváros rehabilitáció második akciótervének záró beruházása, a Dugonics tér felújítása.

775 millió forintból a jövő év végére megtörténik a Dugonics tér, Somogyi utca, Árpád tér, Toldy utca, Eötvös utca és Apáthy utca átépítése, közmű és burkolati rekonstrukcióval. Természetesen ebben a projektben is a burkolati rekonstrukciót új köz- és díszvilágítás, utcabútorok, rész-

ben új kertészet egészítik ki – avatott be a részletekbe az alpolgármester.

A rekonstrukcióval jelentősen csökken a területen a parkolóhelyek száma, megváltozik a forgalmi rend. A Somogyi utcában megmarad majd a kétirányú forgalom, de az Árpád téren a parkolók megszűnnek, gyalogos-kerékpáros zóna lesz. A Toldy, Eötvös, Apáthy utcák forgalomcsillapított utcák lesznek, forgalmi rendjük kis mértékben változik.

A belváros felújításához kapcsolódó beruházások mellett ugyancsak jelentős városi projekt az Agóra, Szeged új kulturális centrumának építése. A régi épületeket elbontották az IKV egykori telephelyén a Kálvária sugárút- Jósika utca-Londoni körút-Gogol utca által határolt területen. Szeptember 21-én Botka László polgármester a komplexum majdani használói – Ráczi Béla, a Szegedi Tudományegyetem rektor-helyettese, Ormos Pál, a Szegedi Biológiai Kutató főigazgatója és Alföldi István, a Neumann Társaság ügyvezető igazgatója – jelenlétében lerakta az épület alapkövét és így kezdődhet az építkezés. A kivitelező a bontás után a cölöpalaphoz elkezdte a cölöpzést – adott tájékoztatást

a jelenlegi munkálatokról Nagy Sándor, volt alpolgármester, aki kezdetektől részt vett a beruházás létrehozásában. Ezt a fázist várhatóan idén november végére fejezik be és ezt követően, ha az időjárás engedi, elkezdődhet a szerkezetépítés.

A kivitelezőnek jövő év szeptemberére kell elkészülnie a több mint 2 milliárd forintos beruházással. Az új kulturális központba költözik majd a Szászorszép Gyermekház, az öthalmi úti volt szovjet laktanyában őrzött informatikatörténeti gyűjtemény, a Szegedi Tudományegyetem Informatórium nevű programja és a Szegedi Biológiai Kutatóközpont látványlaboratóriuma.

A felsorolt beruházások mellett gőzerővel halad a Vásárhelyi Pál utca négy-sávósítása is. Az első ütemben a Bakay Nándor utcáig tartó szakaszon a jelenleg kétszer egy sávós útfelület kétszer két forgalmi sávra bővül, zöldsávval elválasztott kerékpársáv és gyalogjárda épül. Átalakítják a Bakay Nándor utcai körforgalmi csomópontot, a Sever Center előtt pedig új buszmegállókat létesül.

Az első ütem közbeszerzési felhívása, valamint a dokumentáció részét képező előzetes forgalomtechnikai- és organizációs terv egyaránt előírta, hogy a kivitelezőnek biztosítani kell a kétirányú forgalmat a Vásárhelyi Pál utcán - tudtuk meg a részleteket Ménesi Imrétől, a terület önkormányzati képviselőjétől. A főgyűjtő csatorna munkálatai azonban szükségessé tették az érintett útszakaszon az egyirányúsítást, így csak a Pulz utca felől lehet közlekedni a Bakay Nándor utca irányába. A kivitelező tájékoztatása szerint várhatóan október elejéig tart a forgalomkorlátozás, addig is a lakosság türelmét kérik.

A Vásárhelyi Pál utca négy-sávósítása mintegy 300 millió forintból valósul meg. A pályázati kiírás szerint az út alatt elhelyezkedő közművek átépítésére támogatást nem lehetett igényelni, így azokat a város önerőből finanszírozza. Épül egy új főgyűjtő csatorna is, amely a szomszédos telephelyek és a csatlakozó utcák csapadékvíz elvezetését oldja meg. Az építkezés tehát több lesz, mint egy

Az Agóra alapkőletétele

kétsávós út kiszélesítése, komplex beruházásról van szó, amely megváltoztatja a közlekedést és megújítja a közműveket is a környéken. Így a várható összköltség mintegy 665 millió Ft.

A munkálatok várhatóan idén november végén fejeződnek be. Ezt követően várhatóan

Az Agóra látványterv

2012 tavaszán indulhat a második ütem, melynek során a Bakay Nándor utcai körforgalom és a Kenyérgyári út/Leány-szállás köz között is megtörténik a Vásárhelyi Pál utca négy-sávósítása.

Valóban különleges és gyönyörű épület épül itt a belvárosban, összességében egy 6751 négyzetméternyi hasznos alapterületű, négyemeletes kulturális intézmény. Különleges lesz az épület, abból a szempontból is, hogy csatlakozik hozzá egy 1700 négyzetméteres zöld park, ezért a belváros fejlesztésnek is nagyon fontos része lesz a beruházás. Különleges azért is, mert az elnyert pályázati forrásból egy energiatakarékos fűtési rendszert tervezünk, ez azt jelenti, hogy napkollektorok valamint hőszivattyúk fogják biztosítani a hőellátását, ami egyedülálló Szegeden – mondta Botka László polgármester az épület alapkővének lerakásakor. A szegedi Agorának, a „Csodák Palotájának” az a legfontosabb célja, hogy a szegedi tudomány és kutatás eredményeit mutassa be a szegedieknek, fiataloknak és hozzánk érkező látogatóknak, mindezt a legmodernebb, legkülönlegesebb, XXI. századi installációkkal. Az intézménynek nyugodtan mondhatom, hagyományos módon a szegediek adhatnak majd nevet, a regionális napilappal szervezünk egy szavazást, ahol számítnak a lakosság véleményére, hiszen az Agóra csak egy fantáziánév, amit a pályázat miatt kellett kitalálnunk, tette hozzá Botka László.

Fejlesztések a Kistérségben

TÖBB MINT 2 MILLIÁRDOS FEJLESZTÉS

MINDEN ESETBEN A SZOLGÁLTATÁSOK SZÍNVONALÁNAK EMELÉSE A CÉL

Összességében több mint 2 milliárd forint értékben fejlesztette, bővítette és korszerűsítette a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása a fenntartásában működő oktatási és szociális intézményeket az elmúlt időszakban – nyilatkozta lapunknak Ratkai Imre. A kistérségi társulás ügyvezetője kiemelte: minden esetben az volt a céljuk, hogy emeljék a szolgáltatások színvonalát és javítsanak az ellátottak élet-, valamint a dolgozók munkakörülményein. Ratkai Imrével sorra vettük azokat a projekteket, beruházásokat, amelyek nemrégiben fejeződtek be, illetve azokat, amelyek hamarosan véget érnek.

A települések – önkéntes alapon – a kistérségi társulás keretében összefogva bízták rá a Szegedi Kistérség Többcélú Társulására (SZKTT) a fiatalokkal és idősekkel kapcsolatos ellátásokat, feladatokat. A polgármesterek tanácsán egyértelmű koncepció alakult ki arról, hogy fel kell újítani és korszerűsíteni kell az oktatási intézményeket. Ennek megfelelően a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása koordinálásával és bonyolításában zajlott le több, kistérségi fenntartású oktatási intézmény felújítása, bővítése és

modernizálása – mondta bevezetőjében Ratkai Imre. Példaként említette a szőregi, sándorfalvi, szatmari és deszki általános iskolát, valamint a szatmari és deszki óvodát. Itt nem csupán az épületek újultak meg, de az oktatástechnológiában és a pedagógusok továbbképzésében is jelentős lépéseket tettek. A pályázati támogatásokat elnyert SZKTT mindig a településekkel együtt, azokat bevonva bonyolította a beruházásokat, amelyek önjelét a helyi önkormányzatok biztosították. Hozzá tartozik azonban a do-

loghoz, hogy a kistérség az önerőalap pályázaton is komoly összegeket nyert, így a helyhatóságoknak sokszor csak a saját erő felét kellett állniuk – fogalmazott Ratkai Imre.

MINDENT MEGTESZNEK AZ IDŐSEKÉRT

Az ügyvezető igazgató hangsúlyozta: minden szociális ellátó intézményben elvégezték az akadálymentesítést, és

Folytatás a 2. oldalon

Megújul az Árpád tér is

Fejlesztések a Kistérségben

TÖBB MINT 2 MILLIÁRDOS FEJLESZTÉS

Folytatás a 2. oldalról

minden ilyen épületet hőszigeteltek, korszerűsítették a nyílászárókat, hogy olcsóbb, energiatakarékosabb legyen az intézmény üzemeltetése. Röszkén nemrégiben fejeződött be a szociális szolgáltató központ felújítása. A Rákóczi utcai épületben működik a családsegítés, gyermekjóléti szolgálat, a házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés. Itt nem csupán az épületet újították fel és akadálymentesítették, de egy gépjárművet, egy kerékpárt, valamint iroda és udvari bútorokat, valamint informatikai eszközöket is beszerettek a projekt keretében, amit az Európai Unió és a magyar állam közel 40 millió forinttal támogatott. Újszentivánon szintén nemrégiben újították fel és bővítették a szociális szolgáltató központot, amelyben helyet kapott az

idősek klubja, a házi segítségnyújtás és az étkeztetés. Az épület bővítésében kialakítottak egy irodát váróval és egy akadálymentes vizesblokkot. Az EU és az állam által nyújtott közel 50 millió forintos támogatásból lecserélték az elavult bútorokat, vásároltak egy gépjárművet és kerékpárt is. Szatymazon is a hetekben adták át a felújított és kibővített Kossuth utcai szociális szolgáltató központot, amelynek munkálatait több mint 55 millió forinttal támogatta az unió és az állam. A fejlesztés alkalmával informatikai, irodai és udvari eszközöket, valamint egy mikrobuszt is beszerettek. Zsombón új szociális ellátó központot építettek több mint 47 millió forintos uniós és állami támogatásból. A pályázati forrásból futotta új informatikai, irodai és udvari eszközök, berendezések be-

szerezésére is. Az új szociális központot összesen adják át, ekkor vehetik birtokba a zombóiak.

MEGÚJULT ÉS ÚJONNAN ÉPÍTETT BÖLCSŐDÉK

A településekkel szorosan együttműködve újítjuk fel vagy építünk új bölcsődéket – hangsúlyozta Ratkai Imre. Domaszéken a jelenlegi 10 helyett 30 férőhelyes lesz a bölcsőde. A bővítés és akadálymentesítés mellett új bútorokat és játékokat tudunk beszerezni a projekt keretében, amit az EU és az állam több mint 113 millió forinttal támogatott. Az épület földszintjén két új foglalkoztatót alakítottunk ki az ezekhez tartozó helyiségekkel, az emeleten pedig teakonyhát, gondozói szobát, öltözőt stb. hoztunk létre. Az épületből egy átriumon keresztül lehet eljutni az udvarra, amit felújítottunk, parkosítottunk. Itt például szabadterei altatásra alkalmas helyet is kialakítottunk. Szatymazon eddig nem volt bölcsőde, de most a kistérség koordinálásával épül egy vadonatúj gyermekintézmény, ami ősszel lesz kész. Az unió és az állam által közel 150 millió forinttal támogatott projekt keretében egy 20 férőhelyes, 471 négyzetméteres bölcsődét húznak fel. A beruházás keretében kialakítanak egy 1250 négyzetméteres játszódudvart is, s a pályázati pénzből a kicsik ellátásához szükséges eszközökre és berendezésekre is futja. Az intézmény várhatóan jövőre kezd el működni.

Újszentiváni Gondozóház

Újszentivánon is új bölcsőde épül. A 20 férőhelyes, 475 négyzetméteres bölcsődében két foglalkoztatót alakítanak ki a hozzátartozó helyiségekkel, valamint melegítő konyhával, orvosi szobával, udvari terrasszal és a szükséges számú parkolóhellyel. Az épület teljes bútorzattal, eszközökkel való felszerelése is projekt keretében valósul meg, amit közel 150 millió forinttal támogatott az EU és a magyar állam. Az intézmény várhatóan jövőre nyitja meg kapuit.

Központ Kálvária tér 8. alatti épületének felújítását, bővítését és infrastrukturális fejlesztését. Ebben az épületben kapott helyet az 50 férőhelyes fogyatékosok intézete és a 60 főre tervezett házi segítségnyújtás szolgálatosa. A beruházással az volt a cél – hangsúlyozta az SZKTT ügyvezetője –, hogy növeljék a fogyatékos férőhelyek alacsony számát, s az itt élő komfortosabb környezetben vehessenek részt az ellátásban. A projekt során irodai, udvari és informatikai eszközök, bútorok, valamint két gépjármű beszerzésére is sor került. Ratkai Imre a jövőről szólva elmondta, hogy folytatják Szegeden a kistérségi fenntartású szociális intézmények felújítását, bővítését és korszerűsítését.

FOLYTATJÁK A FEJLESZTÉSEKET SZEGEDEN

Az Európai Unió és a magyar állam közel 100 millió forinttal támogatta a kistérségi fenntartású Humán Szolgáltató

Szatymazi Gondozóház

Kultúra

KULTÚRÁK KAVALKÁDJA

Kultúrák Kavalkádja Deszken, avagy ünnepi programsorozat három héten keresztül a Csongrád megyei településen. Szeptember első hétvégéjén a Falunapokkal kezdődött a fesztivál – fogalmazott a főszervező Brczán Krisztofor. Ezt követően, szeptember 10-én a Magyar Kultúra Napjára, míg szeptember 17-én a Szerb és a Nemzetiség

Kultúra Napjára várták a látogatókat. A programsorozat egy új színfoltja lett a falu rendezvényeinek – véli Brczán Krisztofor, aki kiemelte az igényes színpadi produkciókat, a gyermekeknek szervezett hagyományörző foglalkozásokat és az egyik legközkedveltebb programot, az ökörsütést. Hasonlóan nagy érdeklődés kísérte a jellegzetes szerb étel, az

ajvár köré szerveződő rendezvényeket. A háziasszonyok például elleshették ennek az ízletes és nem melleleg egészséges köret elkészítésének praktikáit. Megtudtuk, hogy a jó ajvár alapanyaga a finom, édeshúsú pirospaprika. A boltban is kapható csemege otthon is könnyen elkészíthető – állítják a helyiek. A hagyományos ajvár – a fűszerek mellett – csak paprikát tartalmaz, de sokan tesznek bele padlizsánt is, amely pikánsabbá teszi ezt a pépes zöldségkrémet. Első lépésben a kápiát, vagyis a paprikát meg kell szabadítani a héjától, majd lesűtni és megdarálni. Ezt követően egy nagy edénybe kell tenni a krémet, amelyhez hozzá kell adni a - szintén megtisztított, megsült és ledarált – padlizsánt, és jöhet az ízesítés. A só, fokhagyma és az olaj hozzáadását követően sűrűre kell főzni a zöldségkrémet. Kétféleképpen lehet eltenni, egy részt tartósítószer hozzáadásával befőttesüvegekbe helyezni, illetve ha csak kisebb mennyiségben készítjük, akkor sütőbe kell tenni a pépet, és miután szép barna réteg keletkezett rajta, kivenni, majd hűtőbe tenni. Az ajvart fogyasztjuk húskor mellett köretként, de kenhetjük a reggeli pirítóásra is.

Az ajvár elkészítésének egyik legfontosabb és egyben legnehezebb része a paprika héjtalanítása, ezért paprikanyúzó versenyre is benevezhettek a legügyesebb háziasszonyok.

A legkisebbeket egy nagyon érdekes játszódudvára várta – fogalmazott a főszervező. A gyerekek megismerkedhettek a szerb népi játékokkal, de volt önjáró traktor, kukoricapuska, illetve szalma-labirintus és bálaszínház is.

A traktorsimogatóra szinte mindenki kíváncsi volt, aki szombaton (szeptember 17-én) délután kettő órakor Deszken járt. Ez a nem mindennapi program lehetővé tette, hogy a látogatók beüljenek, beindítsák a mezőgazdasági gépeket, és

közelebről is megismerhessék azok működését.

A családok egymást váltva ültek fel azokra a fiákerekre, amelyek sétatökcsikázásra hívták az érdeklődőket.

Az Ars Sacra „Szakrális Művészetek Hete”, „nyitott templomok éjszakája” rendezvénysorozat keretében előadást hallgathattak meg a látogatók a helyi templomról, amit utána körbe is lehetett járni.

Este görög, szerb és bolgár néptánc-együttesek kavalkádja lepte el a színpadot, majd ugyanezen nemzetiségek népzenei koncertet is adtak.

Szeptemberben tehát állt a bál Deszken, ahol a helyi panziók szobái is megteltek. A rendezvénysorozatra nemcsak a környező településekről érkeztek látogatók, hanem a szomszédos Szerbiából, Romániából, de még Iránból is jöttek turisták.

Fejlesztések Szegeden

ŐSZI PINGVIN-VALÓSÁGSHOW A SZEGEDI VADASPARKBAN

Szeptember végére elkészülhet a Szegedi Vadaspark pingvinháza. Az új létesítménybe 14 pápaszemes pingvin érkezik, a különleges madarak egy látványmedencének köszönhetően úszás közben is megfigyelhetők lesznek. Az intézmény vezetése bízik abban, hogy a közelmúlt beruházásainak köszönhetően tovább tudja növelni a látogatói létszámot.

Zsiráf, Hartmann-hegyizebra, kockás pítón, varánusz, elefánt cickány, csupasz turkáló. Míg más állatkertben már annak is örülnének, ha az összes felsorolt fajból egyet-egyet be tudnának mutatni, a Szegedi Vadasparknak csak a zsiráf-házában találkozhat ennyi különleges állattal a látogató.

Azt hiszem, bátran mondhatom, hogy a zsiráfház beváltotta a hozzá fűzött reményeket - mesél elégedetten a vadaspark új létesítményéről Veprik Róbert igazgató. Az idei évben látogatórekordot döntöttünk, és erre különösen büszkék vagyunk, hiszen a gazdasági válság mindenhol érezteti hatását, az emberek egyre kevesebbet költenek szórakozásra, de a vadasparki belépőkre mégis szívesen áldoztak.

Idén eddig 151 000 ezren váltottak jegyet a vadasparkba, ami nemcsak a tavalyi év hasonló időszakához képest előrelépés, a szám jelentősen meghaladja az eddigi rekordévet, a 2008-as esztendőét is, amikor 143 000 jegyeladást regisztráltak az intézményben. A zsiráfházat idén márciusban adták át a látogatóknak. A mintegy 125 millió forintos beruházásból 62 és fél millió volt az önkormányzati forrás. Az épületben a felsorolt ritka állatfajok bemutatása mellett a vadaspark saját büfét működtet, ami az indulás óta nyereséges, valamint kulturált környezetben mosdókat (mozgássérülteknek is) és pelenkázó helyiséget alakítottak ki.

A jövő évben a fenti teraszon kávézót fogunk nyitni - válaszolja a közel jövő

Pingvin ház

terveit az igazgató. Igazán különleges élményt ígér majd az ide látogatóknak, hogy miközben kortyolgatják az italukat, fejmagasságban szemezhetnek a sétálgató zsiráfokkal.

A zsiráfház tehát igazi sikertörténet és hasonlót vár az intézmény a rövidesen elkészülő pingvinháztól is. Ha a vadaspark főbejárata után balra fordulunk, egyből a ritka madarak látványváriuma fogad bennünket.

Nagyon szeretnénk volna, hogy az ideérkező vendégeknek a belépést követően különleges élményben legyen részük. Ezért terveztük ide a pingvinbemutatót a medencével - ad magyarázatot a helyszínválasztásra Veprik Róbert.

A medenceépítést már csaknem befejezték és a hozzákapcsolódó kiszolgáló épület is áll, a belsejében dolgoznak. Kívül pedig a térrendezést és a kertészeti munkákat kell még elvégezni.

Az épületben egy gondozói helyiséget alakítottunk ki öltözővel, valamint lesznek itt is mosdók, az új komplexumot teljes egészében akadálymentesítjük. A

ház legnagyobb helyiségében a pingvinek laknak majd, télire akarjuk becsukni őket, hogy meg ne fázzanak.

A Szegedi Vadasparkba ugyanis 14, főként Dél-Afrikában előforduló pápaszemes pingvin érkezik. Ők sarkvidéki társaikkal ellentétben kevésbé bírják jól a hideget, így a gondozóknak figyelniük kell rájuk a téli időszakban.

Ezeknek az állatoknak a tartása nem igényel túlzott erőfeszítést a vadaspark részéről. A táplálásuk viszont speciális, mivel heringet esznek, de a szükséges mennyiségű halat be tudjuk majd szerezni. Amire még figyelni kell, az a malária-veszély, amit a szúnyogok terjesztenek, a betegség ellen védenünk kell a különleges madarakat. Mi mindent megteszünk annak érdekében, hogy a pingvinek jól érezzék magukat itt.

Veprik Róberttől megtudtuk, első sorban a látogatói kérések miatt választották a pingvineket, egyre több sikeres rajzfilm főszereplői ezek az állatok, a vadaspark pedig igyekszik kihasználni a jelenleg tapasztalható „pingvin-őrületet”.

Fontos feladata az intézménynek az oktatás. A látványmedencénél lehetőség lesz víz alatti játszódozások közben is megfigyelni a madarakat, a medence előtt egy amfiteátrumhoz hasonló teret alakítottunk ki. Itt félkörben leülhetnek a gyerekek és hallgathatják a gondozó vagy az animátor előadását, közben pedig testközelben lehetnek a pingvinekkel - mutat rá a fejlesztés egyik lényeges céljára az igazgató.

A 35 millió forintból megvalósuló beruházás egy komplex IPA-pályázat része. A határon átnyúló együttműködés során a Szegedi Vadaspark a Palicsi Állatkerttel pályázott közösen. A támogatásnak köszönhetően az elmúlt években több mint 6000 gyerek vehetett részt abban a csereprogramban, amely során a Szerbiából érkező a fiatalok a szegedi, míg a magyar gyerekek a palicsi intézménybe látogathattak. A pályázat részeként felépülő pingvinház várhatóan szeptember végére készül el, októbertől pedig a tervek szerint indulhat a vadasparki pingvin-valóságshow.

Zsiráf ház

Fejlesztések a Kistérségben

ZSOMBÓI KERÉKPÁRÚT ÁTADÁS

Kétkerekűvel közúton és kerékpárúton. Nem kérdés, melyik a veszélyesebb, pedig az előbbiből van több. Azok például, akik Forráskútról szerettek volna tavaly ősszel áttekerni a szomszédos településre, Zsombóra, azoknak mindezt az autók mellett kellett megtenni. 2010 októberében több tucat gyermek és felnőtt tette meg kétkeréken a két település közötti szakaszt, hogy demonstrálja, milyen veszélyes az országúti biciklizés. Gyuris Zsolt polgármester ekkor határozta el, hogy változtatni kell a rossz tendencián, és fejleszteni kell a kerékpárút-hálózatot. 2010 októberében így letették annak a kerékpárútnak az alapkövét, amely a településen haladó közút mintegy 40-45%-át lefedi. A cél természetesen ennek a szakasznak a bővítése, a településvezető reményei

szerint hamarosan a megyehatártól Kiskundorozsmáig megépül a bicikliút. A fejlesztést támogató pályázat jelenleg az elbírálási szakaszban van.

A zsombói kerékpárút ünnepélyes átadóját szeptember 6-án tartották. A Nefejejs Katolikus Óvoda gyermekeinek előadása után a település polgármestere elmondta, hogy az új kerékpárhálózat mellett, bölcsődét létesítenek, de épül majd egy szociális központ és megújul több intézmény is. A projekt 100 millió forintból valósult meg, ebből 16 millió forintnyi önrészt kellett az önkormányzatnak előteremtenie. Az út megépítése mellett sikerült kicserélni 1,5 kilométernyi ivóvízvezeték is. A zsombói beruházás helyi vállalkozók és a lakosság bevonásával készült el - tette hozzá a településvezető.

Fejlesztések a Kistérségben

IDŐJÁRÁSELŐREJELZÉS KISTÉRSÉGI SZINTEN

Elindult a meteorológiai szolgálat kistérségi szintű veszélyjelző rendszere. Az OMSZ honlapján található, egy-három órás időintervallumra kiadott riasztások között már nem régiókra, hanem a kistérségekre szól az előrejelzés.

Illés Zoltán környezetügyért felelős államtitkár júliusban jelentette be, hogy egy uniós pályázat keretében az OMSZ olyan időjárás veszélyjelző rendszert alakított ki, amelyben a riasztásokat régiók helyett kistérségekre, a figyelmeztetéseket pedig megyékre lebontva adja ki augusztus elsejétől. Ezáltal pontosabban behatárolhatók azok a területek, ahol a feltételek kedvezhetnek valamilyen veszélyes időjárás esemény kialakulásának.

Az OMSZ előzetes figyelmeztetést és riasztást heves zivatar, felhőszakadás, szellőkés, ónos eső és hófúvás esetén ad

ki - mondta el a szolgálat munkatársa. Fodor Zoltán közölte, első lépcsőben készül egy az adott napra, valamint a következő napra szóló, szöveges és térképes formában is megjelenő előzetes figyelmeztetés, amelyben a legvalószínűbb veszélyes időjárás események várt térbeli és időbeli leírását adják meg. Második lépcsőben az esemény bekövetkezése előtt fél-3 órával adják ki a térképes formában megjelenő riasztást.

A rendszer részét képezik még a nagy mennyiségű esőre, óra vonatkozó figyelmeztetések, valamint a hóhullám, rendkívüli hideg, továbbá a tartós sűrű köd és a talaj menti fagy esetén kiadott speciális figyelmeztetések, ha az esemény legalább egy átlagos megyének megfelelő területen várhatóan jellemző lesz. Ezek a kimutatások mostanáig régiós szinten készültek el, augusztustól

azonban kistérségi szinten is megismerhetőek lesznek. Ez azt jelenti, hogy korábban a régiók három megyéni területet foglaltak magukba, a jövőben ezekből a kistérségekből áll össze a terület, amit a szélsőséges időjárás körülmény veszélyeztethet, tehát a régiókhoz képest egy jobb behatárolást tesz lehetővé. Országsszerte 174 kistérségről beszélünk - fogalmazott a szakember. Egy kistérség körülbelül néhány száz négyzetkilométeres területet fed le, így például, ha az Alföld déli részén alakultak ki zivatarok, és ez a góc Csongrád megye térségében okozhat felhőszakadást, komolyabb csapadékhullást, addig erről a Bács-Kiskun megyeiek is kaptak riasztást, holott ott nem kellett esőre számítani. A jövőben ilyen helyzetben csak a Tisza vonalától keletre lesz kiadva a jelzés az érintett kistérségekre.

A riasztási fokozatok, vagyis a sárga, a narancs és a piros továbbra is megmaradnak, ahogy az is, hogy milyen időjárás jelenségekre adunk ki riasztást és figyelmeztetést - közölte Fodor Zoltán.

A gyorsabb és a pontosabb előrejelzést egy szuperszámítógép teszi lehetővé. A beruházás egy európai uniós pályázatból valósulhatott meg. Ennek az összköltségvetése közel 182 millió forint volt, amelynek jelentős részét, 95%-át az informatikai beruházások tették ki.

Fejlesztések a Kistérségben

KORSZERŰ FOGYATÉKOS ELLÁTÁS A KISTÉRSÉGBEN

SEGÍTSÉG PÁLYÁZATI FORRÁSBÓL

Jelentős összegből, csaknem 108 millió forintból korszerűsítették a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Egyesített Szociális Intézmény megyeszékhelyi, Kálvária téri épületét. Nem csak megújult, jól felszereltté vált a kétszintes, belvárosi ház: a komplex fejlesztés során új intézményhez jutottak a fogyatékkal élő kistérségek.

A beruházás előtt a földszinten 20 férőhellyel a fogyatékosok nappali intézménye, míg a másodikon egy 40 fős idősklub működött. Az idős emberek más szegedi klubokban kaptak helyet, a Kálvária sugárúton pedig 50 férőhelyre bővült a fogyatékosok nappali intézménye, ezen kívül létrejött a házi segítségnyújtás 60 főre. Mindez lényegesen enyhíti a helyhiányt a kistérségi fogyatékos gondozás területén. A rászorulóknak megfelelő környezetben kezelhetik a szakemberek, így jobb eséllyel boldogulhatnak például a munkaerőpiacon. A nappali ellátásban részt vevők a családjukkal maradnak, ugyanakkor hatékonyan készülhetnek fel az önálló életvitelre. A házi gond-

A Szociális alapszolgáltatások komplex fejlesztése a SZKTT Humán Szolgáltató Központ Kálvária téri telephelyén (DAOP-4.1.3/D-2f-2009-0002) című projekt összköltsége 107 779 463 Ft. Ebből az Európai Unió és a Magyar Állam támogatása 90 %, 97.001.517 Ft. A saját erő 10.777.946 Ft. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai központi költségvetési előirányzattól valósul meg.

zás abban segít, hogy a fogyatékosok fizikai, mentális, szociális szükségletei életkoruknak, élethelyzetüknek, egészségi állapotuknak megfelelően, meglévő képességeik felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen. A pályázatnak köszönhetően az intézmény két gépjárművet is beszerzett, melyekkel a kistérségi településeken élő fogyatékosok szállítását oldják meg.

Az épület felújításakor kicserélték a nyílászárókat és a padlóburkolatot, új homlokzati hőszigetelés és új tetőhéjazat készült. Korszerűsítették a fűtés- és szellőzőrendszert, új elektromos hálózat épült ki. Az intézmény egyebek között akadálymentes lifttel, összesen öt új foglalkoztató helyiséggel, vécékkel, tusolókákkal, személyzeti öltözővel, irodával, melegítőkonyhával, ebédlővel, mosodával bővült. Immár az egész épület akadálymentes. Beszerezték új udvari és beltéri bútorokat, az irodába informatikai eszközöket.

Fejlesztések a Kistérségben

ÚTFELÚJÍTÁSOK RÖSZKÉN SAJÁT FORRÁSBÓL

Röszkén áprilisában fogadta el a képviselő-testület a 2011-2015. évekre szóló gazdaság-, és településfejlesztési koncepciót. Ennek egyik meghatározó irányvonalát a belterületi útfelújítások adják. Az anyagban – az elmúlt 5 év gondolatmenetét folytatva – meghatározásra kerültek azok a legfőbb prioritások, amelyek mentén a település belterületi utcái megújulhatnak.

Borbásné Márki Márta polgármester elmondta, 2009-ben volt utoljára lehetősége az önkormányzatnak, hogy pályázati forrásból felújíthatta Röszeke 4 utcáját, a több mint 12 millió forint támogatást az önkormányzat további 12 millió forinttal egészítette ki. Az elmúlt két év azonban nem kedvezett az önkormányzatnak, már ami a pályázati lehetőségeket illeti. A hazai forrásból támogatott ún. TEUT-as pályázatok elmaradtak, az Európai Unió által támogatott pályázatok viszont nem minden esetben voltak elérhetőek a kistérségi települések számára.

Ezen indokok alapján, az idei évben úgy döntött a képviselő-testület, hogy ha másként nem megy, akkor saját forrásból kell megvalósítani a koncepcióban leírt célok egy részét – mert mindenre, sajnos nem jut pénz. Így az idei évben 14 utcában végeznek az őszi folyamán nagyfelületen kátyúzási munkákat, ezek közül teljes burkolat alapcsere történik a Lehel és a Rákóczi utca kis szakaszain, valamint a két legrosszabb állapotú utca kerülhet leaszfaltozásra, tette hozzá a polgármester.

Borbásné Márki Márta kiemelte, hogy az útfelújítások mellett a település köz-

pontjában, a tavaly megszépült Szent Antal téren és a Kiss utcánál gyalogátkelőhelyet építettek ki. A gyalogátkelőhely nagy hiányossága volt eddig a településközpontnak, hiszen az a gyermekek biztonságos közlekedését hivatott elősegíteni. A településközpont igen forgalmas, és nemcsak a reggeli iskolaidőben, de később is igen sokan megfordulnak itt jártukban-keltükben gyalogosan, kerékpárral, de a tranzit forgalom is meghatározó ezen a szakaszon.

Harmadik elemként és a projekt részeként a sportszarnok melletti területen új parkoló létesülhet, amely a sportbarátok egyik legrégebbi álma volt. A teljes beruházás megvalósítására az önkormányzat a költségvetésében bruttó 20 millió Ft-ot különített el. A közbeszerzési eljárás lefolytatását követően a munkálatokat a kivitelező még a tél beköszöntése előtt, október hónapban elvégzi.

A nyáron fejeződtek be a tanyai földutak karbantartási munkálatai is, mindez 4,2 millió forintba került az önkormányzatnak. Összesen az idei évben saját forrásából, közel 25 millió forintot fordítottak a településen útfelújításokra.

Borbásné Márki Márta polgármester elmondta, hogy az önkormányzat minden évben igyekszik egy kicsivel jobbat, szebbé tenni az itt élők mindennapjait a szükséges költségvetés és a nehéz körülmények ellenére. A felmérések alapján, sajnos igen rossz állapotban vannak a település utcái, de ütemezetten, apró lépésekben haladva bízunk abban, hogy egyszer a végére érünk a feladatoknak, tette hozzá a település vezetője,

Fejlesztések a Kistérségben

HELYI ÉRTÉKEK, HATÁRON TÚLI KAPCSOLATOK

TÖBBFUNKCIÓS ALKOTÓHÁZ ÜLLÉSEN

Szeptember 17-én adták át Üllés új alkotóházát. A község önkormányzata részben uniós forrásból egy régi rendőrségi épületet átalakított át, mely, bár frekvenciát helyen állt, évekig kihasználatlanul, üresen várta jobb sorsát.

Az ötletet egy szerb-magyar határon átnyúló pályázati kiírás adta. A tenderen a vajdasági Etnolife egyesület, az üllési Fonó Alapítvány, valamint Üllés

Község Önkormányzata, mint fő pályázó vett részt.

Az épület helyet ad az üllési alkotók, kézművesek állandó kiállításá-

nak, egyben kézműves foglalkozások megtartására, csoportok fogadására is alkalmas. A ház helytörténeti gyűjteményként is funkcionál majd, hiszen az elmúlt évtizedekben számos régi, megőrzésre érdemes mezőgazdasági eszköz, használati tárgy gyűlt össze a településen.

A felújított épületben egy székely kapu is helyet kapott, megerősítve az erdélyi,

torockó-torockószentgyörgyi testvér települési kapcsolatot.

A Magyarország-Szerbia IPA határon Átnyúló Együttműködési Programban elfogadott, HU-SRB/0901/222/014 azonosító számú, CB Traditions című projekt az Európai Unió támogatásával, magyar állami társfinanszírozással, valamint önkormányzati forrás bevonásával valósult meg.

Zöld sarok

EGEREK ÉS BŐREGEREK

NEMSZERETEM ÁLLATOK 3. RÉSZ

Háztegér

Az emberek többségénél egy a kamrában futkározó háztégér biztosan ijedséget vált ki. Feltehetően előttünk van az a kép, amikor egy egér láttán felsikítanak, miközben nagyot ugranak. Pedig elég ártalmatlan jószágról van szó. Az állatkereskedések is tucatnyi egérfélt kínálnak megvételre, így kedvencként is tarthatjuk őket. Szó se róla, vizeletének köszönhetően elsősorban a hímeknek kellemetlen „egérszaga” van, emiatt nemkívánatos látogató a lakásban, a garázsban vagy a pincében. Ürüléke betegségeket terjeszthet. Amellett, hogy amerre jár, mindent összepiszkít, még bele is kóstol a holminkba. Megrágja a dobozokat, a fóliazsákokat, a ruhákat, az élelmiszerekről már nem is beszélve. A megrágott anyagokból építi fészékét, amelyet egy védett üregben, akár egy könyves dobozban rejt el. Nem túl hosszú életű állat, szabadon átlagosan 1-3 évig él. Ezzel szemben rendkívül szapora, egy évben ötször (vagy még többször

is) hozza világra 8-10 kicsinyét. Igazi akrobata: kitűnően mászik, akár függőleges felületeken, falakon, oszlopokon. A kifeszített köteleken, zsinórokon is gond nélkül végigmegy. Szaglása, hallása kitűnő, azonban látása kevésbé jó. Középről meglehetjük, ha csendben, mozdulatlanul meghúzódunk a fűszálak között, vagy a terményes zsákok mellett. Hangos cincogással árulja el jelenlétét. Ősszel behúzódik a házak közé, a pincétől a padlásig előfordulhat. Ne tévesztjük össze a hasonló színű, kissé kisebb termetű mezei cickánnyal! A cickányok rovarevő kisméltóságok, s legismertebb határozó bélyegük a keskeny, hegyes, igen megnyúlt fejük. Épp a napokban a farakás átmozgatása során találtam meg egyik példányukat. Tökéletes búvóhely számukra, a deszkák közt megbújó rovarok, férgek pedig kiváló terített asztal jelentenek a mezei cickányok számára.

Hasonlóan az egerekhez, a denevérek, vagy ahogyan a népi nyelv nevezi,

a bőregerek sem tartoznak a közkedvelt állatok közé. Valószínűleg különleges életmódjuk, testalkatuk miatt társul hozzájuk ellenszenv. Általában, ha a denevérekről beszélünk, akkor a rettegett Drakula vagy a különleges képességű Batman jut az eszünkbe. S nem akar a hajunkba sem repülni. Persze néhány különlegesség jutott a denevéreknek is, bár legtöbbjük (a hazai fajok szinte mindegyike) rovarevők, de vannak gyümölcssevő, esetleg nektárral táplálkozó is. Viszont vérszívó életmóddal csupán három fajuk „büszkélkedhet”, azok is az amerikai kontinens lakói.

Testfelépítésük a repülő életmódhoz való alkalmazkodásról árulkodik. Testük kúp alakú, mellkasuk tágas, fejük hegyes. Mellső végtagjaik megnyúltak, és aktív repülést szolgáló bőrhártya alakult ki a mellső és hátsó végtagok között. A kitűnő manőverező képességüknek és az ultrahangos tájékozódásnak köszönhetően az éjszaka kiváló légi vadászai. A magas frekvenciájú hangokat a szájukon vagy

Denevérodú

Törpedenevér

egyek fajknál a speciális orrszervükön keresztül juttatják ki, amely a környezet tárgyairól visszaverődve eljut a denevér fülébe. Ennek a visszhangnak a segítségével képes az állat képet rajzolni a sötétben környezetéről. Akár a 0,1-0,2 mm vékonyságú tárgyakat (pl. horgászszinór) is képesek az ultrahangok segítségével észrevenni és elkerülni. Emellett a szemüket is használják az állatok a tájékozódáshoz, tehát a hiedelemmel ellentétben nem vakok. Az ember számára is hallható hangokat is kibocsátanak, amelyekkel az állatok egymással kommunikálnak. Ezeket a cincogásszerű hangokat gyakran hallhatjuk szűrőlemben, vagy már teljes

sötétben leggyakrabban a búvóhelyük közelében. Miután éjszaka aktív állatokról van szó, ezért búvóhelyük nappal nyújt számukra védelmet. Faodvakban, padlásokon, barlangokban húzódnak meg, de a kihelyezett mesterséges denevérodúban is megtelepsznek. Városi lakótelepeken a panelépületek hézagait is előszeretettel választják otthonul. Előfordult már többször, amint nyári meleg éjszakák nyitott ablakain berepült a denevér a szobába, és kitaró köröket írt le a lakásban. Amikor ezt a lakó észrevette, ijedtében a takarót a fejére húzva várta meg a reggelt, mert nem mert előbújni, félve a repülő „fenevadtól”.

Törpedenevér csak 3-5 cm

Mezei cickány

Fejlesztések a Kistérségben

ÚJ BÖLCSŐDE ZSOMBÓN

170 millió forintból, 90 százalékos uniós támogatással 36 férőhelyes bölcsőde épült Zsombón.

Gyuris Zsolt polgármester elmondta, a Bóbita bölcsőde két csoporttal kezdte meg működését október 3-ától, januárban pedig a harmadik csoportot is beindítják, így kilenc új munkahely jön

létre. Zsombó az egyik legfiatalabb lakosú falu az országban, ezért a polgármester reményei szerint folyamatos lesz a gyermekutánpótlás. Mivel Forráskúton és Csölyospáloson, a két szomszédos településen nincs bölcsőde, ezért ottan is várják majd a gyermekeket.

Közlekedés

KÖZLEKEDÉS VIZES ÚTON ESŐT ÉS VESZÉLYT HOZ AZ ŐSZ

Bár a hőmérsékletet illetően az őszi enyhülést jelent a nyári kánikula után, többnyire sok eső is érkezik vele. Ez utóbbi a közlekedésben súlyos veszélyhelyzetek előidézője. A balesetveszély a nedves, síkos úttest és a korlátozott látási viszonyok miatt többszöröse nő.

Esőben különösen fontos a gumibroncsok megfelelő állapota. A keréknyomás legyen előírás szerinti, és a futófelület profilmélységét is ellenőrizzük. Megfelelően kell működniük a fékeknek, a kormányknak, a fényszóróknak, irányjelzőknek is.

A legveszélyesebb az eső eleredését követő időszak. Ilyenkor az úttesten található szennyeződések átmedvednek, a burkolat emiatt síkossá válik. Megcsúszhat az autó a vízben is, ezt nevezik idegen szóval aquaplaning-nek. Jobb esetben a sofőr csak azt észleli, hogy az autó csúszik, rosszabb esetben a jármű kifarol, de akár az úttestről is lesodródhat. Fokozott a csúszásveszély a fákkal szegélyezett útszakaszokon, ahol a lehullott levelek még síkosabbá tehetik a burkolatot.

A nedves, vizes útszakaszokon lassítani kell, mert még a megengedett legnagyobb sebesség is veszélyes lehet. Kerüljük a tócsákat, és haladjunk az előttünk lévő gépkocsi nyomvonalában. A hirtelen fékezés és gyorsítás, a lendületes kormánymozdulatok szintén bajt okozhatnak. Ha az autó mégis csúszik, „főlúszik”, nem szabad hirtelen a fékre ta-

posni. Ha nincs a járműben ABS, kisebb, pumpáló mozdulatokkal érdemes fékezni, blokkolásgátló rendszer esetén viszont határozottan, folyamatosan nyomni kell a fékpedált, amíg az autó stabilizálódik. Ha a jármű irányt vesz, enyhe gázadással a megcsúszás irányába kell kormányozni. Ha mélyebb vízben hajtunk keresztül, és a fékek átmedvednek, finom fékezésekkel száríthatók ki.

Esőben csökken a látótávolság, beszűkül a látómező, a visszaverődő fények zavarók lehetnek, gyakran nem látszanak

az útburkolati jelek. Megnövekszik a fékút, emiatt nagyobb követési távolságot kell tartani, legalább két személyautó hosszának megfelelőt. Előfordul, hogy az ablaktörlő nem bír el a sok vízzel, és a sofőr gyakorlatilag semmit nem lát. Ilyenkor célszerű félreállni, és megvárni, hogy csillapodjon a csapadék intenzitása. Ha az útpadkán állunk meg, kapcsoljuk be a vészvillogót, hogy a többi közlekedő időben észrevehessen minket. A fényszórókat esőben mindenképpen használjuk, lakott területen belül is.

Kellemetlen lehet az autóba beszállás után a nedves cipőtálp. Mielőtt elindulunk, töröljük szárazra, nehogy kényes pillanatban csússzon le a láb valamelyik pedálról.

Sport

JÓL INDULT, DE CSAK MOST JÖN A JAVA!

Szeptemberben megkezdődött a küzdelem a Budapest Bank Férfi Kézilabda-ligában. Az elmúlt idényben ezüstérmes Pick Szeged az első hat mérkőzésén hozta a kötelezőt, hiszen a Gyöngyöst, a Pécszet (kétszer is!), az Orosházát, a Balatonfüredet és Mezőkövesdet is legyőzte. Októberben és novemberben komoly vizsga vár az együttesre, hiszen egymást követik majd az NB I-es rangadók és a valóban keménynek ígérkező BL-csaták.

A Pick Szeged tavasszal átalakult vezetőségének első lépése volt a nyáron, hogy megállapodott Skaliczki Lászlóval (56), így az egykori szövetségi kapitány 2+1 évvel meghosszabbította szerződését a klubbal. A rutinos mester folytathatja a munkát, ami sikeres lehet, ha az elmúlt években megszokott példátlan sérüléshullám végre elkerül az együttest. Az elmúlt két és fél hónapban nagy hangsúlyt kellett fektetnie a csapatépítésre, hiszen a holszezonban a szegedi öltözében újabb komoly vérfrissítés történt, öt játékos eligazolt, öt új ember érkezett. A távozók közül a Csurgóhoz szerződött Herbert Gábor-Katzirz Dávid páros tűnik érzékeny veszteségnek, a Balazs Maros, Maxim Butenko, Tomas Stranovsky légiós trió ellenben nem hagyott mély nyomokat a szurkolókban. Ami az érkezési oldalt illeti, az eddigi bajnoki találkozók alapján úgy tűnik, mindenki hasznos tagja lehet a csapatnak. Posztonkénti elemzésünk során arra kerestük a választ, hogy milyen is lesz a 2011/12-es Pick Szeged.

KAPUSOK

A kapusoknál semmilyen változást nem kellett feljegyeznünk a nyári szünetben, hiszen a Pick a Mikler Roland (27) – Tatai Péter (28) párossal vág neki az idei szezonnak is, míg a harmadik számú hálóőr a szlovák junior válogatott Tóth Mihály (19) lesz. Az elmúlt idényben a meghatározó kapusok jó teljesítményt nyújtottak, remekül kiegészítették egymást, stabilitást adtak a csapat védekezésének. A nyáron mindketten kés alá feküdtek: Tatai boka-, Mikler pedig egy térdműtéten esett át. A szezon első négy fellépésén még csak Tatai állhatott Skaliczki László rendelkezésére, Mikler az Orosháza elleni hazai összecsapáson került be először a keretbe.

SZÉLSŐK

Ami a szélsőket illeti, a baloldalon minden maradt a régi. A több poszton

is hasznos, csapatkapitánynak megválasztott Vadkerti Attila (29) szerződést hosszabbított a klubbal, a látványos megoldásairól ismert Törő Szabolcsnak (28) pedig még egy évig élő megállapodása van a csapattal. A jobbszélen viszont a fiatal Nagy Norbert (20) új társat kapott Rajko Prodanovics (25) személyében. A szerb játékos remek ajánlólevéllel érkezett, hiszen korábban az U19-es válogattal Európa- és világbajnoki címet is szerzett, de stabil tagja a felnőtt csapatnak is. Az elmúlt idényben a macedón Vardar Szkopje együttesével a KEK-ben az elődöntőig jutott, nyolc mérkőzésen harminc gólt lőtt. Prodanovics a Pécs elleni hazai mérkőzésen tizenegyszer volt eredményes, így máris megkedveltette magát a szegedi drukkerekkel. Az igazi vizsga azonban számára is októberben jön el, amikor a Pick zsinórban játssza majd a hazai rangadókat és a Bajnokok Ligája összecsapásokat.

IRÁNYÍTÓK

Buday Dániel (30) személyében egy régi ismerős tért vissza Szegedre, hiszen a 30 esztendő sáját nevelésű irányító 2003-ig a Pickben szerepelt. A Veszprém, Löwen, Schaffhausen, Csurgó, FTC útvonalat végigjáró játékos leigazolását kétkedve fogadták a szurkolók. A 93-szoros válogatott karmester a következő hónapokban a pályán bizonyíthatja, hogy még mindig képest fazont szabni aktuális csapata támadásainak. Átlóvésekkel már ritkábban próbálkozik, de magabiztosan értékesített hetesei és remek passzai sokat hozhatnak a konyhára. A Pick másik irányítója, Lékai Máté (23) a második idényét kezdi meg a Tisza-parton. Nem kérdés, hogy a válogatottban is jól teljesítő játékos a klub egyik legnagyobb értéke. A most már egy évnnyi nemzetközi rutinnal felvértezett Lékai az elmúlt szezonban a bajnokságban 147 gólt jegyzett, de a Bajnokok Ligájában is az egyik legjobb szegedi volt. Az idei

teljesítményére sem lehet eddig panasz, a szeptemberi bajnokikon gólerősen, szellemesen kézilabdázva igazi vezére volt a csapatnak. Amennyiben továbbra is ilyen ütemben fejlődik, akkor abból a Pick is sokat profitálhat. Budayval jó párost alkothatnak.

BEÁLLÓK

A beálló poszton 2009. január elseje óta Zubai Szabolcs (27) jelenti a biztos pontot a Pick Szegedben. A csupaszív játéka és látványos góljai miatt a szurkolók egyik nagy kedvence idén egy új társat kapott, a horvát Antonio Pribanicot (24). A bronzérmes Bjelovartól érkező légiós először szerepel külföldön; 121 góllal csapata harmadik legeredményesebb játékosa volt a legutóbbi idényben. A nyári tesztmeccsek és a szeptemberi bajnokik alapján úgy tűnik, hogy Pribanic hasonló stílusú játékos, mint Zubai. Ha sikerül beilleszkednie a csapatba, akkor mindenképpen erőssége lehet a Picknek.

ÁTLÓVŐK

Ami a nehéztüzekeket illeti, ezen a poszton az elmúlt években sok problémája volt az együttesnek. A 2011/12-es idényben a baloldalon a szlovák Frantisek Sulc (33), míg a jobb oldalon a német Bundesligából hazatért Ancsin Gábor (21) az első számú jelölt. Sulc egy kicsit álmosan kezdte a szezont, ám remélhetőleg hamarosan elkapja a fonat, rutinja sokat érhet. Ancsin fiatalos lendülettel látott hozzá a szurkolói szimpátia elnyeréséhez. A Löwenben és Friesenheimben pallérozódtott játékos mérkőzésenkénti ötgólos átlaga biztató a jövőre nézve. Ha ezt a szintet tartani tudja, akkor nem csak a Pickben, hanem a magyar válogatottban is alapember lehet. Nagy kérdés azonban, hogy Sulc és Ancsin helyén ki jöhet még szóba az átlövő poszton. A szlovák játékos váltótársa, Dusan Beocsanin (20) egy komoly válloperáció után éppen a rehabilitációt végzi. A szerb junior válogatott tehetség tavaly is keveset játszott, nem lehet tudni, mire is képes valójában. Ancsin jelenleg az egyetlen bal kezes átlövő a keretben, az ő helyén esetleg a szélső Prodanovics, vagy valamelyik jobb kezes játékos szerepelhet. Összességében úgy tűnik, hogy sérülések vagy formahanyatlás esetén átlövő poszton könnyen bajba kerülhet az együttes.

VÉDŐK

A távozó játékosok közül Herbert Gábor és Katzirz Dávid is fontos szerepet

A PICK OKTÓBERI ÉS NOVEMBERI MENETRENDJE:

Október 2. 19.00 Pick Szeged – Kiel (német)
Október 5. 18.00 Pick Szeged – Csurgó
Október 9. 16.50 Köbenhavn (dán) – Pick Szeged
Október 15. 16.15 Pick Szeged – León (spanyol)
Október 22/23. Partizan Beograd (szerb) – Pick Szeged
Október 29. 18.00 Pick Szeged – MKB Veszprém
November 9. 18.00 Tatabánya – Pick Szeged
November 12. 18.00 Pick Szeged – Tata
November 16. 18.00 FTC-PLER – Pick Szeged
November 19. 18.00 Pick Szeged – Montpellier (francia)
November 26. 18.00 Gyöngyös – Pick Szeged

(a TV-közvetítések miatt a kezdési időpontok még módosulhatnak)

töltött be a védekezésben. A tavalyi „falból” szinte csak Bajorhegyi Ádám (31) maradt meg hírmondónak, ezért a Pick védekezését teljesen újjá kellett szervezni. Bajorhegyi mellett Buday, valamint a Ferencvárostól szerződöttetett Czina József (31) kaphat lehetőséget a centrumban. A 2004/05-ös idényben Szegeden is szerepelt játékos nem rendelkezik nemzetközi tapasztalattal, így nagy kérdés, hogy a Bajnokok Ligájában, illetve a hazai rangadókon hogyan teljesít. Mindketten szóhoz juthatnak persze támadásban, de az biztos, hogy Skaliczki László elsősorban védekezésben számít rájuk.

RANGADÓK EGYMÁS UTÁN

A szeptemberi bajnokik után a következő két hónap nagyon nehéz mérkőzéseket tartogat a Pick Szeged számára. Skaliczki László tanítványai az újonc Tata kivételével csak és kizárólag rangadókat játszanak az őszi hátralévő részében, sőt még decemberben is lesz egy-két izzasztó derbije a társaságnak.

Közbiztonság

MUNKÁBAN AZ ISKOLÁK RENDŐREI

BIZALOM, BIZTONSÁG, SEGÍTSÉG

Nem csak hasznos, de sikeres is az Iskola rendőre elnevezésű program, melyet az új tanévre is meghirdetett az országos rendőrfőkapitány. Felismerve, hogy a diákokra a közlekedésiekén túl egy sor más veszély is leselkedik, a rendőrség közvetlen kapcsolatot épített ki az iskolákkal, tanárokkal, tanulókkal, szülőkkel.

Az iskola rendőrének feladata összetett, bizalomra épül. Vele tarthatnak kapcsolatot nap mint nap a diákok, a pedagógusok és a szülők is. A cél a bűncselekmények megelőzése, vagy ha már baj történt, a hatékonyabb felderítés. Az iskola rendőre meghallgatja az intézményi vagy az otthoni gondokat, de segít

akkor is, ha valakit a rendőrség munkája érdekel.

Az Iskola rendőre program másik része sem kevésbé fontos. Szegeden a különösen balesetveszélyes helyen lévő iskoláknál, valamint a jelentősebb közlekedési útvonalak mentén reggelente, valamint kora délután a rendőrség az

A statisztikák szerint az idei Bajnokok Ligájában főtáblára jutó csapatok közül a formálódó Pick Szegednek van a legfiatalabb kerete, éppen ezért is kérdéses, hogy Zubaiék mire lesznek képesek a német Kiel, a dán Köbenhavn, a spanyol León, a szerb Partizan Beograd vagy éppen a francia Montpellier ellen. A fiatalos lendület és a bizonyítási vágy azonban elrepítheti az együttest a továbbjutást érő csoport negyedik helyig. A magas hőfokú BL-csaták mellett a BB ligában is komoly presztízs meccsek várnak a fiúkra: a Csurgó (Herbert és Katzirz elődöntőre pályázó csapata) és az MKB Veszprém ellen Szegeden lép pályára a Pick, a Tatabánya, a nyáron fuzionált FTC-PLER, valamint a válogatottakkal megerősített újonc Gyöngyös ellen pedig idegenben kell helytállnia a csapatnak. Az eddig látottak alapján a játékosok megtanulták a leckét, és egészséges, remek együttesé kovácsolódtak, remélhetőleg az őszi vizsgaidőszakban ezt sűrűn bizonyítják is.

Fejlesztések a Kistérségben

KÉSZ A GONDOZÓHÁZ,
ÉPÜL A BÖLCSŐDE

Tavaly évvégén fejeződött be a Rét soron található Gondozóház fejlesztése. Az önkormányzat márciusra megkapta a használatbavételi engedélyt is, így minden adott volt ahhoz, hogy a megújult létesítmény az itt élők szolgálatába álljon.

Putnik Lázár polgármester elmondta, azért volt szükség az épület felújítására, szélesebb lehetőségeket tudjanak nyújtani a településen élőknek. A fejlesztés előtt csak az idősek nappali ellátását végezték ezen a helyen, azonban költség-takarékosság szempontjából célszerű volt a szolgáltatásokat bővíteni és ezáltal az üzemeltetési költségeket csökkenteni. Ráadásul nagyon leromlott az épület állaga, vízesedtek a falak, omlott a vakolat. Ez is indokolta tette a felújítást.

Az épületet azonban nem csak felújítottuk, hanem kibővítettük is – tette hozzá a polgármester. Az épületben helyet kapott az idősek klubja, a házi

segítségnyújtás és az étkezés is. A beruházás során a teljes épület felújításra került, kialakítottak új irodát, új helyiségeket, akadálymentesítették a házat, kicserélték a bútorokat és beszereztek egy 8 személyes kisbuszt, valamint egy kerékpárt is.

Putnik Lázár azt is elmondta, hogy a felújítás során arra törekedtek, hogy az épület jellegét megőrizzék. Régen ez a ház vasútállomás volt, ezt az arculatát meg kívánták hagyni. A bútorok beszerzésénél is azt volt a szempont, hogy ne modern bútorok kerüljenek a Gondozóházba, hanem a régihez hasonlóak, hogy a régi milió megmaradjon. Az is szempont volt,

hogy minél gazdaságosabban lehessen üzemeltetni az épületet, ezért a teljes hőszigetelés és a nyílászárók kicserélése mellett egy vegyes tüzelésű kazán építettek be. Ez lehetővé teszi a fűtési költségek csökkentését, mivel fával az önkormányzat rendelkezik.

Az augusztus végi átadáson elsősorban azokat figyeltem, akik használják majd az épületet – mondta a polgármester. Az ő arcukon látható öröm és megatottság jelezte azt, hogy érdemes volt belevágni ebbe a fejlesztésbe.

A másik jelentős fejlesztés a településen a bölcsőde építése. A beruházás jelenleg csúszásban van, ennek oka a fűtési rendszer kialakítása. Egy olyan talajszondás fűtés kialakítása mellett döntött az önkormányzat, amely egy részről olcsóbban üzemeltethető, illetve nyáron hűtésre is felhasználható. Erre azért van szükség, mert az új bölcsőde épülete körül még nincsenek fák és a nyáron nagyon meleg lehet, amit hűtéssel lehet csökkenteni. Ráadásul ez a módszer egyenes hőmérsékletet tud biztosítani, tette hozzá a polgármester.

A mai demográfiai viszonyok mellett bátor vállalkozás óvodát építeni, azonban Újszentiván az egyik legfiatalabb átlagéletkorú település, sok a fiatal házaspár. Ráadásul Szegeden, csak a szegedi bejelentett lakcímmel rendelkezők vehetik igénybe a bölcsődei szolgáltatást, így az új bölcsőde számát a környékbeli települések kisgyermekére is, mivel sem Tiszaszigeten, sem Kübekházán nincs bölcsőde. Putnik Lázár elmondta, hogy 24 férőhelyesre, 2 csoportosra tervezik a bölcsődét, de amennyiben nagyobb lesz az érdeklődés, a lehetőség adott a bővítésre. Putnik Lázár hangsúlyozta, hogy nem csak az épület lesz új, hanem teljesen új eszközöket és játékokat is beszerzenek majd. Emellett új munkahelyeket is teremt a beruházás, amely szintén nagyon fontos. Az új bölcsődésnek jövő májusra kell elkészülnie és azt követően a remények szerint gyorsan meg a szükséges engedélykészerzése és a gyerekek hamar birtokukba vehetik az épületet.

Mozaik

RÖVID HÍREK A
KISTÉRSÉGBŐL

Szántóverseny Dócon

2011. augusztus 27-én rendezték meg a Csongrád megyei kistelepülésen a II. Dóci Szántóverseny. A versenyen 25-en méretették meg magukat az alábbi kategóriákban: lovas szántó (3 fő), veterán traktorok (4 fő), király kategória – két és három fejes ágyekék (13 fő), 4 fejes ágyekék (2 fő), lánctalpas kategóriában (1 fő) és kerti traktor kategóriában (2 fő).

A Magyar Szántóverseny Szövetség részéről 3 fős bírói csapat pontozta a kissé kemény talajon végzett munkát.

A szántás ideje alatt a vállalkozó kedvű nézők ekevas hajító versenyen mérhették össze erejüket, mely nagy népszerűségnek örvendett.

A rendezvény fő szervezője Lázár Zsolt vállalkozó, önkormányzati képviselő volt. A rendezvény költségeihez a helyi vállalkozások, vállalkozók és a környező települések egyéni vállalkozói nyújtottak támogatást.

A kategóriák győztesei:

Veterán traktorok:

ifj. Ördög János (Sándorfalva)

Lovas kategóriában:

Csorba Ferenc (Kistelek)

Király kategóriában: Kocsis László – 2-3 fejes eke (Sándorfalva)

4 fejes kategóriában:

Bító Csaba (Kistelek)

Kerti traktor: Szekeres István (Dóc)

A civil világ fűszere

Összesen 31 Csongrád megyei civil szervezet komplex fejlesztése zajlott le tavaly március és idén augusztus között egy Európai Unió pályázatnak köszönhetően. A projekt záró konferenciáját és sajtótájékoztatóját augusztus végén tartották a szegedi Százszorszép Gyermekházban. A PROGRESS Vállalkozásfejlesztő Alapítvány, valamint konzorciumi partnerei, a Csaláért és Munkáért Keresztény Alapítvány, és

a Tudásklaszter Nonprofit Kft. az Új Magyarország Fejlesztési Tervben kiírt, TÁMOP 5.5.3-09/1 kódszámú pályázaton 42 742 368 forintot nyert arra, hogy megyei civil szervezeteknek nyújtsanak térítésmentesen egyedi szervezetfejlesztési szolgáltatásokat és képzési lehetőséget. A 31 civil szervezetet segítő, a Civil világ fűszere című projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Hamarosan érkezik az első új
PESA villamos

Két évvel ezelőtt írta alá a megállapodást az önkormányzat a lengyel PESA céggel 9 új villamos szállítására. A megrendelés értéke 16 millió euró és ez elektromos nagyprojekt részeként vásárolta a járműveket Szeged.

A villamosokat speciálisan Szeged igényeinek megfelelően alakítják ki. A 9 db új, 120Na típusú jármű 100 százalékosan alacsonypadlós, 30,1 m hosszú és 5 részből áll. A villamosok 3 forgóvázzal, 6 oldalajtóval és egy vezetőfülkével rendelkeznek, 210 utas befogadására alkalmasak 42 ülőhellyel. A legkorszerűbb gyártási technológiával készülnek, légkondicionáló és utastájékoztató rendszer is szolgálja majd az utasok kényelmét.

Az első ilyen korszerű villamos szeptember végén érkezik Szegedre. Először a típusengedély beszerzéséhez szükséges vizsgálatokat végzik majd el a járművön, amelynek részeként 10 ezer kilométert kell futnia. Ezt részbe üresen teszi majd, részben pedig homokzsákokkal megterhelve. Ekkor már a nagyközönség is találkozhat a villamossal, mivel folyamatosan járnak fog a különféle vonalakon. A

10 ezer kilométert előreláthatóan februárra teljesíti az új villamos. Ezt követően, a típusengedély megérkezése után azonnal forgalomba is állítják a járművet. A további 8 villamos februárban, márciusban, áprilisban és májusban érkezik, havonta 2-2 darab. Azokkal azonban már nem kell ilyen procedúrát végigjárni, mivel a típusengedélyek birtokában csak kisebb vizsgálatokat kell rajtuk elvégezni és azt követően azonnal használhatják a szegediek.

Recept

MÁRÉFALVI TEJFÖLÖS
LEPÉNY

Hozzávalók: 20 darabhoz:

8 kg liszt

4 l tej

8 tojás

10 dkg cukor

2 kávéskanál

só,

2 dl olaj

A töltelékhez:

1,5 kg tehéntúró

0,5 l tejföl

4 tojás sárgája

2 marék cukor

reszelt citromhéj

vaníliás cukor

tojásfehérje

Elkészítés:

A hozzávalókat összevegyítjük, s megdagasztjuk, mint a kenyértésztát. Akkor jó, ha leválik a kezünkről. Másfél órát állni hagyjuk, közben befűtjük a kemencét. A tésztát kis cipókra szaggatjuk, és

azt is állni hagyjuk néhány percig. A kemencébe vetés előtt lapító nagyságúra kinyújtjuk, az összekevert töltelékkel rákenjük, majd ropogásra sütjük. Csak törni szabad, mert azt tartják, hogy ha vágják, összedől a kemence.